

Ze hadden alles. Rolf Winters zat als zelfstandig leiderschapsconsultant aan tafel bij multinationals als Microsoft en Sara Lee en zijn partner Renata Heinen ontplooiden zich als beeldend kunstenaar. Ze woonden met hun drie kinderen aan het Vondelpark in Amsterdam en financieel liep alles op rolletjes. En toch klopte het ergens niet. Er moest meer zijn in dit leven, voelden ze beiden.

'Als ouders van een jong gezin voelden we ons meer en meer geconditioneerd worden door de samenleving', vertelt Winters. We begonnen onszelf steeds meer af te vragen: waarom is het dat we alles wat essentieel is, in onze maatschappij hebben uitbesteed? De geboorte en de opvoeding van onze kinderen, onze voeding, onze gezondheidszorg, de zorg voor onze ouderen. Het enige wat we moeten doen, is zorgen dat we geld verdienen, dat we alles draaiende kunnen houden en schijnzekerheden kunnen creëren: dat we de verzekeringen

kunnen betalen, en onze hypotheek en pensioenpremie.'

Winters signaleerde eenzelfde patroon van verlamming bij zijn werk in het bedrijfsleven, waar leiders vastzitten in een keurslijf van kortetermijndenken. 'Het gaat eigenlijk helemaal nergens meer over. We rennen in de rondte, maar weten niet waar naartoe. We zitten vast in een patroon en kunnen geen kant op. We hebben geen echte vrijheid meer, en onze macht om echt dingen te bewerkstelligen, hebben we afgestaan aan instituten, aan het systeem.'

Dat moet anders kunnen, dachten Winters en Heinen. Maar hoe krijg je inzicht in iets waar je zelf integraal onderdeel van bent? En waar vind je dat, wanneer je zelf niet eens precies weet wat je zoekt?

Ze besloten hun comfortabele leven achter zich te laten. Ze pakten hun boeltje bij elkaar, haalden hun kinderen van zeven, vier en twee jaar van school, en togen naar Noord-Amerika voor een avontuur zonder vooropgezet plan. We schrijven 2005.

Het gezin besloot zich te vestigen bij een Native American-clan van de Anishinaabe in Hiawatha Forest, Upper Michigan. Ze waren gefascineerd door de kijk van de indianen op het leven en de wereld. Ze voelden dat ze heel wat te leren hadden. Winters: 'Er ging een enorme inspiratie uit van hun levenswijze en zijnswijze. We hoorden verhalen over hun spirituele leider die een teruggetrokken bestaan in het bos leidde. Nowaten was zijn naam: Hij die luistert.'

Het duurde drie jaar voordat Rolf en Renata bij Nowaten werden uitgenodigd. Het was de moeite van het wachten waard. De ontmoeting met Nowaten zou enorm veel teweegbrengen, meer dan

'Wisdom keepers' denken en handelen voor zeven generaties vooruit.
FOTO: DOWN TO EARTH

Arno van Poppel

Algemeen directeur van Boskalis-
dochter VBMS

'Ik heb *Down to Earth* meerdere keren gezien. Als aannemingsbedrijf installeren we de elektrische infrastructuur van offshore windparken, dus de kabels van de turbines naar het platform en de verbinding met de wal. In de nog jonge markt voor hernieuwbare energie konden we het financieel alleen volhouden als we in hele keten zouden samenwerken. We hebben dit voorjaar een tweedaagse conferentie georganiseerd. We hebben toeleveranciers, financiers, klanten en overheden uitgenodigd met als doel om tot duurzame samenwerking te komen. Voordat we bijeenkwamen, hebben we de sleutelfiguren uit onze be-

drijfstak *Down to Earth* laten zien. De film doet een beroep op onze verantwoordelijkheid als mens om goed te zorgen voor onze planeet. Daardoor brak het besef door dat we boven de verschillende bedrijfsbelangen op een hoger niveau moeten samenwerken. *Down to Earth* vormde als het ware het breekijzer om tot die samenwerking te komen, niet omdat het van de buitenwereld moet, maar omdat je dat voelt. Die film weet ons op een innerlijk niveau te raken.'

'We waren gefascineerd door de kijk van de indianen op het leven en de wereld.'

FOTO: DOWN TO EARTH

teruggebracht tot een film van anderhalf uur. Onder de titel *Down to Earth* werd de film eind 2015 op de VN-klimaatconferentie (COP21) in Parijs vertoond. Inmiddels hebben 50.000 mensen de 'spirituele reisfilm' in de Nederlandse bioscoop gezien en is die daarmee de grootste verrassing in de Nederlandse cinema van 2016. En de rage is nog niet voorbij. 'De echte reis is nog maar net begonnen', zegt Winters. Hij ziet zelfs een echte beweging ontstaan: 'Mensen op Facebook zeggen: "Join the Down to Earth-movement."'

Behalve in bioscopen wordt de film nu ook vertoond op scholen en bij bedrijven. Dat is eigenlijk precies het doel van de film. 'De wisdom keepers laten ons belangeloos delen in hun wijsheid, want ze zijn ons niets verplicht. Ze zeggen dat we zelf aan zet zijn en ook earth keepers kunnen worden. We kunnen in onze eigen omgeving initiatieven nemen en de macht die we dachten kwijt te zijn terugpakken om veranderingen te bewerkstelligen. Dat is wat de wisdom keepers ons leren: dat het menselijk potentieel groter is dan we denken met ons hoofd. We hebben zelf de sleutel in handen en hoeven niet af te wachten. De systemen zullen dan vanzelf volgen. Politiek en bedrijfsleven zijn afhankelijk van degenen die bij ze kopen, die op ze stemmen, van

'We kunnen allemaal earth keepers worden'

Rolf Winters over de bioscoopfilm *Down to Earth* die hij samen met zijn vrouw Renata Heinen maakte over de wereldreis die ze met hun kinderen maakten, en wat wij westerlingen kunnen leren van wijze inheemse mannen en vrouwen.

Door Heiko Jessayan

ze konden bevroeden. Zijn wijsheid en inzichten over de wereld van vandaag maakten op hen een diepe indruk. De boodschap van deze 'wisdom keeper' gaat iedere aardbewoner aan, dachten Rolf en Renata. Dit moeten we vastleggen. Ze filmde de gesprekken met Nowaten en besloten ook in andere werelddelen op zoek te gaan naar wisdom keepers of 'earth keepers': stamoudsten en sjamanen, wijze mannen en vrouwen die nog in verbinding staan met de aarde. Samen met hun drie kinderen maakten ze een reis over zes continenten, van de Q'ero in Peru tot de Aboriginals in Arnhemland in Australië.

Winters: 'We zijn op zoek gegaan naar mensen die ons een ander perspectief op het leven en de wereld kunnen geven. Deze wisdom keepers hebben geen universiteit gedaan en praten niet in grote concepten. Ze hebben geen formele

leiderschapsrol, maar hun stamgenoten zien hen als natuurlijke leiders vanwege hun verbinding met de universele levensbron. Ze hebben niks gemeen qua geografie of culturele achtergrond, en hebben elkaar nooit ontmoet. En toch hebben ze allemaal hetzelfde inzicht. Ze zeggen: als wij doorgaan met onze huidige westerse levensstijl, vernietigen we onszelf. Maar we zullen alleen veranderen als we de gevolgen van ons gedrag zien. Dat kan als we in contact komen met onze eigen levensbron, de natuur, want we hebben allemaal een heel diep zittende kennis. We moesten weer leren in generaties te denken. Want deze wisdom keepers denken en handelen voor zeven generaties vooruit. Voor ons is twee jaar, laat staan één generatie, al ver.'

Het resultaat van hun vijf jaar durende zoektocht was tweehonderd uur aan beeldmateriaal, dat uiteindelijk werd

Vervolg op pagina 14

↳ Vervolg van pagina 13

ze eten, voor ze werken. Dus collectief hebben gewone mensen feitelijk de macht.'

Rolf (52) en Renata (49) wonen tegenwoordig met hun drie kinderen Zoeli, Sky en Levy (inmiddels achttien, vijftien en dertien jaar) in het zuiden van Engeland. Ze geven lezingen over hun film en hun ervaringen en ontwikkelen samen met een team specialisten onderwijsprogramma's voor scholen en universiteiten, om zo het gedachtegoed van *Down to Earth* te verankeren bij de nieuwe generatie. 'Daar zitten de toekomstige leiders en mensen die straks in grote ondernemingen gaan werken.'

Ook bedrijven kloppen bij de twee aan. De boodschap van Rolf en Renata aan hen is: vergeet duurzaamheid. 'Dat woord dekt niet de lading, want dat is iets van "nice to have", dat iets lang meegaat. Maar het mist urgentie. Het gaat om "sustainability". Daar zit een noodzakelijkheid in: het houdbaar maken van onze levensvoorwaarden op aarde. Wat niet sustainable is, gaat dood. Met enkel "opgroenen" of het aanstellen van een projectteam kom je als bedrijf niet meer weg. Je kunt sustainability niet uitbesteden, het moet in de haarvaten van je bedrijf terecht komen, want anders ben je als bedrijf over tien jaar weg, omdat niemand meer voor je wil werken. Of er komt een disruptor in de markt die wel de morele verantwoording neemt voor de totale "footprint" en weg ben je.'

Winters wil dat ook bedrijven de wijze lessen van de Nowaten en andere wisdom keepers ter harte nemen en voor zichzelf vertalen. Want nu worden politiek en bedrijfsleven in een wurggreep

gehouden. 'Onze systemen zijn niet in staat om zelfstandig tot echte systeemveranderingen te komen. Beslissingen zijn gebaseerd op de korte termijn en de tekortkomingen van het systeem worden zorgvuldig gemaskeerd voor de afnemers. Als ik mijn Nike-schoenen of iPhone koop, weet ik niet wat daar achter schuilgaat. Als ik energie inkoop of benzine tank, dan weet ik eigenlijk niet wat ik daarmee daadwerkelijk doe en aanricht. Wij kopen spullen die ergens anders tot vervuiling leiden. We voelen de pijn van onze beslissingen niet.'

De enorme reactie die de film heeft losgemaakt, heeft Winters en Heinen doen besluiten de *Down to Earth Social Enterprise* op te zetten. Winters: 'Ik zie een groeiende club mensen die er genoeg van heeft en die zegt: ik wil geen mak schaapje in die gehyponotiseerde kudde zijn, ik wil er iets aan doen. En dat iets hoeft niet groots te zijn, maar ook in je eigen omgeving: thuis, op school of op je werk. Op deze drie plekken wordt ook in belangrijke mate je wereldbeeld bepaald, dus daar zetten we op in met *Down to Earth*. Als we met het gedachtegoed van de film een kritische massa kunnen opbouwen, dan kunnen we in positieve zin een omslag maken. Daar zijn geen miljoenen mensen voor nodig. En het mooie van deze film is dat er geen geld achter zit, geen marketingbudget. Het publiek heeft het opgepakt en via mond-tot-mondreclame zijn de bioscopen volgeboekt. Het succes is daarmee een heel mooie bevestiging van de boodschap in de film.'

Voor meer informatie over filmvertoningen en de *Down to Earth Social Enterprise*, zie www.downtoearthfilm.com

'Natuurlijke leider met een verbinding met de universele levensbron.'

FOTO: DOWN TO EARTH

Nicolas Bériot

Klimaatdeskundige, tot voor kort secretaris-generaal van Onerc, het Franse observatorium voor de effecten van klimaatverandering dat betrokken was bij het verdrag van Parijs (COP21) in december 2015

'In de zomer van 2015 leerde ik Rolf Winters en Renata Heinen kennen. Ik heb ze gevraagd of we *Down to Earth* tijdens de klimaatopkonden laten zien. We hebben de film aan het hele team van onderhandelaars laten zien, voorafgaand aan de onderhandelingen, zodat ze inzicht kregen in de kern van de zaak. De film zet aan tot een nieuwe dialoog. Zelf koester ik de film als een juweel in mijn persoonlijke leven. De film is gewijd aan deze aarde en dient dit

leven. De beelden, maar ook de geluiden, de stemmen van de wijzen van deze aarde, de muziek en de klanken van de duduk, het Armeense blaasinstrument, raken je in het diepste van je ziel. Vandaag de dag roepen miljoenen mensen op aarde: stop met deze doodlopende, blinde race naar de bodem. Nu het destructieve drag van men-

sen een klimaat bereikt en onze afvalbergen hoogterecords breken, reiken inheemse volkeren die tegen de verdrukking in hun cultuur wisten te bewaren, ons de helpende hand. *Down to Earth* leert ons dat we elkaars broeders en zusters zijn. We hoeven alleen maar naar de earth keepers te luisteren om schouder aan schouder, als ware mensen, in hun geest de beslissende stap te kunnen zetten naar een toekomst die al het leven op aarde dient.'

Eveline Allon-van Veelen

Director human resources bij ontwikkelingsbank FMO

'Met een wereldwijde portefeuille van ruim €9 mrd moeten we doorlopend rekenschap geven voor wat de impact is van onze investeringsbeslissingen. We investeren alleen in projecten die de gemeenschap en omgeving ten goede komen. Ik zie

een duidelijke overeenkomst tussen onze missie als FMO ('to empower entrepreneurs to build a better world') en de boodschap van *Down to Earth*. Binnenkort willen we de film ook in onze organisatie vertonen om het bewustzijn van onze

missie nog dieper bij te laten doordringen. Als FMO geloven we dat economische

groei alleen plaats kan vinden als die maatschappelijk en ecologisch sustainable is. Het is onze ambitie de impact van onze investeringen te verdubbelen en de footprint te halveren zodat we in 2020 leading impact investor worden. Als we ons,

net als de earth keepers in de film, dienstbaar opstellen en onze ego's thuislaten, dienen we het algemene belang op langere termijn, door te zorgen dat onze planeet bewoonbaar blijft. *Down to Earth* is voor mij de spiegel van waar we het voor doen.'

'Als ouders van een jong gezin voelden we ons meer en meer geconditioneerd worden door de samenleving'

FOTO: DOWN TO EARTH

'Onze systemen zijn niet in staat zelf tot systeemveranderingen te komen'